

részletesebben megvizsgálni. Elsősorban nem a politikai diskurzus elemzése a célunk, hanem az említett jogszabályok gyakorlati végrehajtása, az etnikai és lokális közösségek reakciói, valamint az állam és az uralkodó iránti lojalítások korlátos működése érdekes a számunkra. A konkrét történetekből identitások és lojalítások konfliktusos és összetett viszonya bontakozik ki.

Darvas István

Lojalítás kérdése a mindennapi rabbinikus gyakorlatban

Az 1990-es évektől számos változáson ment keresztül a magyarországi zsidó felekezeti élet. Az intézményi, irányzati választási lehetőségek bővülése mellett különböző attitűdök, kötődések és identifikációk kialakítására és megnyilvánítására adódott lehetőség. Az egyes korábbi stratégiák diskurzuselemei továbbéltek, ugyanakkor a változó társadalommal új konstellációkkal egészültek ki. A hívek körében az egyes személyek életútjai, családok történetei tovább árnyalták ezt a képet. A mindenkori közbeszéd szintén hatott a közösségekre. Előadásomban a rabbinikus gyakorlat felől világítom meg a lojalítás-megnyilvánítások kérdését a hívek és a közösségi vezető viszonylatában.

Dávid Nóra

Ókori régiségek újkori fogadtatása

A XIX. század végén több olyan, a római korból származó lelet került napvilágra, mely a rajta található szimbólum (pl. menóra), vagy felirata szövege alapján zsidóként azonosítható. Ezek bizonyítják, hogy jóval a magyarok honfoglalása előtt is éltek zsidók a Kárpát-medencében. A leleteknek nem csak az óorkutatásra volt hatása, hanem a hazai zsidók identitásképeinek formálódására is: hiszen bizonyossá vált, hogy egyes testvéreik hamarabb voltak jelen a mai Magyarország területén, mint a magyarok. A leletekről már a XIX. században olyan neves régészek és zsidó polihistorok közöltek rövidebb-hosszabb írásokat az Archaeologiai Értesítő, vagy az Izraelita Magyar Irodalmi Társulat Évkönyveinek lapjain, mint például Krausz Sámuel vagy Fröhlich Róbert. Scheiber Sándor 1960-ban publikált Magyarországi zsidó feliratok című feliratgyűjteménye pedig már a III. századtól veszi sorra a zsidó vonatkozású epigráfiai anyagot. Előadásomban az egyes ókori zsidó feliratok és tárgyak publikációiban és az azokhoz fűzött további írásokban megjelenő reakciókat gyűjtöm össze, melyek jól jelzik, hogy milyen hatással volt az ókori zsidó jelenlét tanúinak felbukkanása a magyarországi zsidóság identitásának formálódásában.

Fényes Balázs

Királytisztelet a rabbinikus hagyományban

A koronás főt az uralkodóra mondandó áldás szerint az isteni dicsőség visszatükröződésének tekintették. RÁSI Jákob történetéből vezette le a koronás fő tiszteletét: Jákob fiának, nem mint fiúnak, hanem mint Egyiptom alkirályának adta meg a tiszteletet (1Móz 48,2 RÁSI). „Ki segedelmet adott a királyoknak...” (Zsolt 144,10) a hatalomért mondott ima szinonimája is lett, nem csupán a királyért mondott ima neve és kezdősora. RÁSI Jeremiásra hivatkozott hangsúlyozva, hogy a népek királyaiért is kell imádkozni, tekintettel arra, hogy a világ 70 népéért szukkotkor hetven ökröt mutatottak be áldozatként. Az Örökkévaló tizenhárom attribútumainak